

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl dnešního dne v senátu složeném z předsedkyně Kateřiny Šimáčkové (soudkyně zpravodajky) a soudců Ludvíka Davida a Jiřího Zemánka o ústavní stížnosti stěžovatelky **A. F.**, zastoupené Mgr. Alicí Rychlou, LL.M., advokátkou, se sídlem Šafaříkova 24, Praha 2, proti usnesením Městského soudu v Praze č. j. 35 Co 485/2013-96 ze dne 13. 12. 2013 a č. j. 11 Co 476/2013-95 ze dne 18. 12. 2013 a usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 č. j. 35 EC 863/2010-87 ze dne 28. 8. 2013 a č. j. 35 EC 3048/2010-86 ze dne 28. 8. 2013, takto:

- I. Usnesením Městského soudu v Praze č. j. 11 Co 476/2013-95 ze dne 18. 12. 2013 a usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 č. j. 35 EC 3048/2010-86 ze dne 28. 8. 2013 byla porušena základní práva stěžovatelky na veřejné projednání věci v její přítomnosti podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a na participaci na řízení, které se jí dotýká, podle čl. 12 odst. 2 Úmluvy o právech dítěte.**
- II. Usnesením Městského soudu v Praze č. j. 35 Co 485/2013-96 ze dne 13. 12. 2013 a usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 č. j. 35 EC 863/2010-87 ze dne 28. 8. 2013 bylo porušeno základní právo stěžovatelky na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- III. Tato rozhodnutí se proto ruší.**
- IV. Elektronický platební rozkaz Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 10. 11. 2010 č. j. 35 EC 3048/2010-25 byl zrušen odporem stěžovatelky podaným dne 6. 2. 2012.**
- V. Obvodnímu soudu pro Prahu 5 se zakazuje pokračovat v porušování základního práva stěžovatelky podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod spočívajícím v nenařizení jednání ve věci vedené pod sp. zn. 35 EC 3048/2010.**

Odůvodnění:

I. Předchozí průběh řízení

1. Ústavní stížností stěžovatelka napadla v záhlaví tohoto rozhodnutí uvedená usnesení a navrhla jejich zrušení pro rozpor se svými ústavně zaručenými právy na spravedlivý proces, na ochranu majetku, na zvláštní ochranu dětí a mladistvých a na respektování nejlepšího zájmu dítěte. Přitom odkázala na čl. 11 odst. 1, čl. 32 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 3 Úmluvy o právech dítěte.

2. Stěžovatelka, narozená v březnu 1994, byla po patnáctém roce svého věku několikrát kontrolována revizory při jízdě pražskou městskou hromadnou dopravou (dále jen „MHD“) bez platné jízdenky. V té době vyrůstala v sociálně komplikovaném prostředí pouze se svou matkou, která byla vážně nemocná. Rodiče byli rozvedeni, stěžovatelka byla svěřena do péče matky, se kterou sdílela bydliště, a s otcem, který žil

v jiném městě, nebyla v kontaktu. Matka nedávala stěžovatelce dostatek financí na zajištění osobních potřeb ani na jízdné do školy; pouze vždy slíbila stěžovatelce, že pokuty za „černé“ jízdy vyřídí. Stěžovatelka používala pražskou MHD pro cesty do školy, za nákupy apod. Pohledávky provozovatele MHD vůči stěžovatelce byly postoupeny soukromým společnostem, které navrhly vydání elektronických platebních rozkazů.

3. Teprve po smrti matky, která zemřela 27. 12. 2010, stěžovatelka (tehdy ještě nezletilá) zjistila za pomoci pěstounky, že proběhlo pět soudních řízení a že jedno řízení stále probíhá proti stěžovatelce jako žalované v důsledku nezaplacených smluvních pokut – přírůžek k jízdě. Nyní posuzovaná ústavní stížnost se týká dvou z těchto šesti řízení.

A. Řízení vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 35 EC 863/2010

4. Dne 25. 5. 2010 Obvodní soud pro Prahu 5 vydal vůči stěžovatelce elektronický platební rozkaz, kterým jí uložil zaplatit žalobci, CREDIT MANAGEMENT SERVICES, a.s., částku 968 Kč s příslušnými úroky a náhradu nákladů řízení ve výši 6 420 Kč. Platební rozkaz byl podle doručenek ve spisu doručen do vlastních rukou stěžovatelce (5. 11. 2010), jejímu otci (8. 7. 2010) a matce (14. 12. 2010; poté, co se první pokus o doručení ze dne 1. 7. 2010 nezdařil). Vzhledem k tomu, že odpor nebyl ve lhůtě podán, obvodní soud vyznačil, že platební rozkaz je vykonatelný počínaje dnem 30. 12. 2010.

5. Stěžovatelka dne 6. 2. 2012 podala proti tomuto platebnímu rozkazu odpor, ve kterém mimo jiné namítala, že elektronický platební rozkaz nebyl řádně doručen její matce, neboť za ni jej převzala sama stěžovatelka, jak je zřejmé z podpisu na doručence.

6. Dne 28. 8. 2013 obvodní soud napadeným usnesením odpor bez bližšího odůvodnění odmítl jako podaný opožděně.

7. Dne 13. 12. 2013 městský soud napadeným usnesením prvoinstanční rozhodnutí potvrdil. Uvedl, že řízení v předmětné věci bylo zahájeno v době, kdy stěžovatelce bylo 16 let. Platební rozkaz byl doručen přímo stěžovatelce, a to v době, kdy jí bylo 16 let a 8 měsíců. Způsobnost k uzavírání smlouvy o přepravě osob, z níž pro cestujícího mimo jiné vyplývá povinnost zaplatit stanovené jízdné, byla u žalované vzhledem k jejímu věku nepochybně dána. Její procesní způsobilost se odvíjí od způsobilosti k uzavírání výše zmíněné smlouvy. S ohledem na uvedený věk je proto zároveň nepochybné, že žalovaná mohla sama před soudem prvního stupně jednat. Dle závěru odvolacího soudu tak nebyl důvod, aby soud prvního stupně jednal s rodiči nezletilé žalované jako jejími zákonnými zástupci dle § 22 občanského soudního řádu. Případná absence řádného doručení platebního rozkazu matce stěžovatelky by tudíž nemohla vyvolat žádné důsledky s řádným doručením písemnosti spojené. Uvedený závěr by byl navíc použitelný i v případě, kdy by stěžovatelka musela být v řízení zastoupena zákonným zástupcem. Elektronický platební rozkaz byl doručen do vlastních rukou otce. Zákon nevyžaduje, aby nezletilé dítě zastupovali v soudním řízení současně oba rodiče.

B. Řízení vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 35 EC 3048/2010

8. Dne 10. 11. 2010 Obvodní soud pro Prahu 5 vydal vůči stěžovatelce elektronický platební rozkaz, kterým jí uložil zaplatit žalobci, Tessile Ditta, a.s., částku 968 Kč s příslušnými úroky a náhradu nákladů řízení ve výši 6 420 Kč. Platební rozkaz byl podle doručenek ve spisu doručen do vlastních rukou otci stěžovatelky (23. 11. 2010) a

matce stěžovatelky (18. 11. 2010). Stěžovatelce doručováno nebylo. Vzhledem k tomu, že odpor nebyl ve lhůtě podán, obvodní soud vyznačil, že platební rozkaz je vykonatelný počínaje dnem 2. 4. 2011.

9. Stěžovatelka dne 6. 2. 2012 podala proti tomuto platebnímu rozkazu odpor, ve kterém mimo jiné namítala, že elektronický platební rozkaz jí nebyl vůbec doručován a nebyl ani řádně doručen její matce, neboť za ni jej převzala sama stěžovatelka, jak je zřejmé z podpisu na doručence. Přitom ona sama poštu adresovanou její matce neotevírala.

10. Dne 28. 8. 2013 obvodní soud napadeným usnesením odpor bez bližšího odůvodnění odmítl jako podaný opožděně.

11. Dne 18. 12. 2013 městský soud napadeným usnesením prvoinstanční rozhodnutí potvrdil. Uvedl, že v době, kdy stěžovatelka použila dopravní prostředek městské hromadné dopravy, jí bylo 15 let a 6 měsíců, a byla tak způsobilá k uzavření smlouvy o přepravě osob. I když se procesní způsobilost žalované odvíjí od způsobilosti k uzavírání uvedené smlouvy, s ohledem na její věk v době zahájení řízení (16 let a 5 měsíců) a možné dopady řízení do majetkové sféry žalované, nemohla žalovaná sama před soudem jednat. Soud prvního stupně proto správně jednal s rodiči žalované jako jejími zákonnými zástupci za aplikace § 22 občanského soudního řádu. Vzhledem k tomu, že zákonným zástupcem nezletilého jsou oba rodiče, může při konkrétním právním úkonu nezletilého zastupovat kterýkoli z nich, a to bez ohledu na to, kterému z rodičů je nezletilý případně svěřen do péče. Kolizi zájmů mezi dítětem a rodičem nelze shledávat ve skutečnosti, že spolu nekomunikují a nežijí ve společné domácnosti. Doručení elektronického platebního rozkazu spolu s návrhem na jeho vydání otci žalované je proto doručením řádným ve smyslu § 50b odst. 1 občanského soudního řádu. Protože zároveň nebylo zapotřebí doručovat každému z rodičů, je skutečnost, či je podpis na doručence určené matce, za výše uvedené situace, kdy bylo řádně doručeno otci stěžovatelky, nerozhodná.

II. Argumentace stran

12. Stěžovatelka namítá, že měla být jako nezletilá na základě mezinárodního práva a ústavního pořádku České republiky pod zvláštní ochranou a k jejím zájmům mělo být zvláště přihlíženo při výkladu ustanovení, které nabízí různé interpretace. Výsledkem svévolného výkladu práva účastníky ohledně doručování a procesní způsobilosti stěžovatelky je skutečnost, že stojí při vstupu do života dospělých, kdy by měla být zcela samostatná, s dluhem, který pravděpodobně dosáhne v exekucích 100 000 Kč, neboť jí nebyla poskytnuta řádná ochrana.

13. Podle stěžovatelky obrana jejich procesních práv zde není samoúčelná, ale směřuje k ochraně dalších ústavně zaručených práv, která byla porušena v nalézacích řízeních. Stěžovatelka má všechny předpoklady, aby zvrátila ve svůj prospěch výsledky nalézacích řízení; je zjevné, že by se měla ubránit nejen vůči přiznání náhrady neúčelně vynaložených nákladů za právní zastoupení vedlejšímu účastníkovi s ohledem na současnou judikaturu, ale též vůči stanovení povinnosti hradit smluvní pokutu vedlejšímu účastníkovi. Po doložení okolností černých jízd totiž v jiném nalézacím řízení (vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 35 EC 3868/2010) bylo rozhodnuto, že stěžovatelka porušení přepravní smlouvy nezavinila, tudíž není povinna hradit smluvní pokutu, a žaloba proti ní byla zcela zamítnuta.

14. V důsledku porušení procesních práv stěžovatelky došlo tedy ke zjevně nespravedlivým rozhodnutím, která ve svém celku znemožňují nemajetné stěžovatelce

start do života po dosažení zletilosti a jejichž rozsáhlý celkový dopad způsobenou nespravedlností ještě podtrhuje.

15. Napadená rozhodnutí dále dle stěžovatelky pomíjí ústavně konformní výklad platného práva, nejsou dostatečně odůvodněná, a jsou tudíž nepřezkoumatelná, věcně poskytují právní ochranu zneužívání práva na náhradu nákladů řízení v paušální výši, poskytují ochranu šikanóznímu výkonu práva ze strany žalobců a jsou hrubě nespravedlivá, společensky nepřijatelná a podlamující víru účastníků soudních řízení ve spravedlivý proces.

16. Rozhodování soudů považuje stěžovatelka za svévolné, jak podle ní vyplývá i ze srovnání obou napadených usnesení městského soudu. V jednom tento rozhodl, že stěžovatelka byla procesně způsobilá samostatně ve věci jednat před soudem, a proto postačovalo doručení jí, zatímco v druhém případě došel městský soud k opačnému závěru, jímž odůvodnil, že stěžovatelce doručováno nebylo. Stěžovatelka se domnívá, že jediným postupem, který zabezpečí požadovanou míru ústavní ochrany nezletilých, je doručování oběma zákonným zástupcům nezletilých a zároveň nezletilým samotným.

17. Podle stěžovatelky se vyžaduje doručení oběma rodičům, neboť každý z rodičů má právo dítě zastupovat. Pokud jednomu z rodičů však doručeno není, nemusí se o potřebě a možnosti své dítě zastupovat dozvědět a nemůže toto právo a povinnost dítě zastoupit vykonat. Navíc podle stěžovatelky šlo o podstatnou věc, u které je nutno vždy zjistit vůli obou rodičů.

18. Dále stěžovatelka namítá, že rozhodnutí obecných soudů o náhradě nákladů řízení jsou v rozporu s ustálenou judikaturou Ústavního soudu.

19. Ústavní soud vyzval k vyjádření k ústavní stížnosti účastníky a potenciální vedlejší účastníky (žalobce v řízení před obecnými soudy) řízení. Obvodní soud pro Prahu 5 ve svém vyjádření k ústavní stížnosti uvádí, že v obou případech bylo doručováno podle platných předpisů, a odkazuje na odůvodnění napadených usnesení městského soudu, se kterými se ztotožňuje.

20. Městský soud v Praze ve svém vyjádření pouze odkazuje na odůvodnění svých rozhodnutí.

21. Potenciální vedlejší účastníci, Tessile ditta, a.s. a CREDIT MANAGEMENT SERVICES, a.s., se k ústavní stížnosti nevyjádřili, ačkoliv k tomu byli Ústavním soudem vyzváni, a svého práva být vedlejším účastníkem řízení před Ústavním soudem se tak vzdali (§ 28 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu).

III. Hodnocení Ústavního soudu

A. Úvod

22. V nyní projednávané věci byly vůči stěžovatelce vydány dva elektronické platební rozkazy bez předchozího jednání a bez toho, aby se jakkoliv mohla k věci vyjádřit. Tyto nabyly právní moci, neboť stěžovatelka proti nim podle názoru obecných soudů nepodalala včas odpor.

23. Ústavní stížnost tak vznáší otázku možného porušení práva stěžovatelky na projednání věci v její přítomnosti a veřejně, jak garantuje čl. 38 odst. 2 Listiny. Svou ustálenou judikaturu k tomuto právu, jakož i judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) Ústavní soud nedávno shrnul v nálezu sp. zn. I. ÚS 892/14 ze dne 20. 8. 2014, který obsahuje i příslušné odkazy. Principy v něm uvedené lze shrnout následovně:

- Právo na veřejné projednání věci a přítomnost u jednání je základní zásadou práva na spravedlivý proces. Tohoto práva se lze vzdát, avšak pouze pokud vzdání se je vědomé a jednoznačné.
- Institut platebních rozkazů není v rozporu s ústavním právem na veřejné projednání věci v přítomnosti účastníka pouze za podmínky, že žalovaný má právo se domoci projednání své věci v řádném procesu splňujícím všechny záruky práva na spravedlivý proces. K tomu slouží možnost podání odporu.
- Možnost vzdát se práva na projednání věci nepodáním odporu není sama o sobě problematická, pokud tak oprávněná osoba činí za situace, kdy je důkladně obeznámena s veškerými důsledky takového rozhodnutí.

24. V nyní posuzované věci není pochyb o tom, že obecné soudy rozhodly platebním rozkazem, tedy bez nařízení jednání a možnosti stěžovatelky se k věci vyjádřit. Ústavní soud proto přistoupil k posouzení, zda tím, že proti platebním rozkazům stěžovatelka nepodala odpor, se platně svého práva účasti na veřejném jednání vzdala.

25. Je zřejmé, že závěr o platném vzdání se práva na veřejné projednání věci v přítomnosti účastníka nelze učinit v situaci, ve které by účastník vůbec o probíhajícím řízení nevěděl. V nález sp. zn. II. ÚS 2537/11 ze dne 9. 10. 2012 (body 17–18) Ústavní soud shledal porušení čl. 38 odst. 2 Listiny právě proto, že účastník řízení nebyl o konání jednání vyrozuměn, a nebyla mu tedy dána vůbec možnost se jej zúčastnit [obdobně viz nálezn sp. zn. IV. ÚS 2477/12 ze dne 21. 1. 2013 (N 16/68 SbNU 223)]. Proto pokud se účastník ani zákonem předvídaným způsobem o konání řízení proti němu nedozví (například protože mu nebyl řádně doručen platební rozkaz), nelze dovozovat, že se práva na veřejné projednání věci ve své přítomnosti vzdal.

26. Ve věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 35 EC 3048/2010 platební rozkaz nebyl vůbec doručen stěžovateli a řádně údajně ani její matce. Ve věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 35 EC 863/2010 byl platební rozkaz dle stěžovatelky řádně doručen pouze jí a jejímu otci. Je tedy nutno posoudit, zda v prvním případě doručení pouze otci stěžovatelky a ve druhém případě doručení otci a stěžovateli samému bylo dostatečné k tomu, aby bylo možno dospět k závěru, že včasným nepodáním odporu se stěžovatelka vzdala svého práva na veřejné projednání věci ve své přítomnosti.

27. V kontextu práva podle čl. 38 odst. 2 Listiny tedy skutkové okolnosti tohoto případu vznášejí dvě podotázky, kterými se Ústavní soud bude zabývat postupně. Za prvé se jedná o otázku, zda elektronické platební rozkazy s ohledem na právo nezletilé stěžovatelky participovat v řízení, které se jí dotýká, měly být doručovány i jí osobně. Za druhé jde o otázku, zda zvláštní ochrana dětí a mladistvých vyžaduje doručování oběma rodičům či zda postačuje doručení pouze jednomu z rodičů a nezletilému účastníkovi.

B. Absence doručení stěžovatelce (řízení pod sp. zn. 35 EC 3048/2010)

28. K právům nezletilých osob na participaci v soudním řízení se Ústavní soud obšírně vyjádřil v nálezech sp. zn. I. ÚS 3304/13 ze dne 19. 2. 2014 a sp. zn. IV. ÚS 3305/13 ze dne 15. 10. 2014 [viz také nálezn sp. zn. II. ÚS 1945/08 ze dne 2. 4. 2009 (N 80/53 SbNU 11); nálezn sp. zn. III. ÚS 3363/10 ze dne 13. 7. 2011 (N 131/62 SbNU 59); a další]. Jeho závěry byly následující:

- Je třeba respektovat čl. 12 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, podle něhož stát musí zabezpečit dítěti, které je schopno formulovat své vlastní názory, právo tyto názory svobodně vyjadřovat ve všech záležitostech, které se jej dotýkají, přičemž se názorům dítěte musí věnovat patřičná pozornost odpovídající jeho věku a úrovni (myšleno vyspělosti). Podle druhého odstavce čl. 12 Úmluvy o právech dítěte se za tímto účelem dítěti zejména poskytuje možnost, aby bylo vyslyšeno v každém soudním nebo správním řízení, které se jej dotýká, a to buď přímo, anebo prostřednictvím zástupce nebo příslušného orgánu, přičemž způsob slyšení musí být v souladu s procedurálními pravidly vnitrostátního zákonodárství.
- Právo dítěte na slyšení je širší než pouhá možnost vyjádření svého názoru na projednávanou problematiku. Toto právo je nutno vykládat také v kontextu obecnějšího práva být přítomen projednávání své věci, přičemž jde o důležitou záruku, že o právech dětí není rozhodováno bez jejich účasti.
- Participace dětí v řízení by měla vzrůstat s přibývajícím věkem. Dětem je třeba umožnit účast na řízení, které se jich týká, v závislosti na jejich věku a rozumové a citové vyspělosti. Jde o určité kontinuum, kdy s přibývajícím věkem a rozumovou a citovou vyspělostí se míra zapojení dítěte do řízení nutně musí zvyšovat. Věk 18 let nemůže představovat hranici, před kterou dítě do řízení není zapojeno vůbec a po které již plně.

29. V době vydání elektronického platebního rozkazu ve věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 35 EC 3048/2010 bylo stěžovatelce 16 let a 8 měsíců. Obvodní soud dospěl k závěru, že stěžovatelka nemohla před soudem jednat samostatně, a proto doručoval pouze jejím zákonným zástupcům (§ 50b odst. 1 ve spojení s § 22 občanského soudního řádu).

30. Ve výše zmíněném nálezu sp. zn. I. ÚS 3304/13 ze dne 19. 2. 2014 Ústavní soud shledal v rozporu s právy nezletilého dítěte postup obecného soudu, který k jednání ve věci nezletilé stěžovatelky tuto k jednání nepozval a nezjistil její názor na věc, i když jí v té době bylo 16 let. Ústavní soud konstatoval, že u dítěte ve věku 16 let lze vycházet z předpokladu, že řízení plně chápe (bod 59 citovaného nálezu).

31. Ani v nyní posuzované věci Ústavní soud nevidí důvod, proč by šestnáctiletá účastnice civilního řízení o zaplacení dluhu vzniklého jízdou na černo neměla být o řízení vůbec informována a do něj zapojena. I když u zapojení šestnáctiletého dítěte do řízení je možno připustit výjimku za zcela zvláštních okolností, například v případě předmětu řízení škodlivého pro další vývoj dítěte; těžko lze připustit výjimku ze samotného informování takového dítěte o existenci řízení, jehož je účastníkem.

32. Ústavní soud nepominul, že v nálezu sp. zn. I. ÚS 3304/13 rozhodoval za poněkud odlišné skutkové situace, ve které obecné soudy komunikovaly pouze s opatrovníkem dítěte, kterého mu samy ustanovily (viz body 52–53 označeného nálezu). Nicméně podstatná pro rozhodnutí v té věci nebyla ani tak sama okolnost, že opatrovník byl účastníkovi soudem „vnucen“, ale spíše to, že si jej účastník sám nezvolil. Pouze v případě zvolení zástupce svobodnou vůlí účastníka řízení totiž lze s jistotou dovodit, že o daném řízení ví, a lze také na něm rozumně požadovat, aby nesl i případné negativní dopady jednání takového zástupce (například nepodání odporu). Přitom své zákonné zástupce (rodiče) si stěžovatelka také nevybrala a ze skutkových okolností případu je zřejmé, že tento vztah byl problematický. Otec zájem o stěžovatelku neprojevoval a nestýkal se s ní a péče matky byla v mnohém nedostatečná, navíc v dané době již matka byla vážně nemocná. V tomto ohledu tedy zmíněný nálezh plně dopadá i na nyní posuzovanou situaci.

33. Je zřejmé, že v dobře fungující rodině by mělo k řádnému hájení zájmů nezletilého dítěte postačovat informování zákonného zástupce dítěte o řízení. Ovšem jak dokládá i nyní posuzovaný případ, nemohou se obecné soudy na uvedený závěr bezvýhradně spoléhat. Přitom jak Ústavní soud vyslovil již v citovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 3304/13 (bod 43), je to „vždy soud, který je odpovědný za dodržování všech aspektů práva na spravedlivý proces v řízení, které je před ním vedeno“.

34. Je rovněž nutno vzít v potaz, že zapojení pouze rodičů stěžovatelky do řízení neobstojí ani s ohledem na okolnost, že je to v důsledku sama stěžovatelka jako žalovaná, která je nucena nést následky rozhodnutí obecných soudů, a nikoliv její rodiče. Případný dluh z neúspěchu v řízení je jejím výlučným dluhem, a nikoliv dluhem jejích zákonných zástupců.

35. Stěžovatelka v ústavní stížnosti nevznáší otázku, zda je to skutečně výlučně ona sama, kdo nese odpovědnost za zaplacení dluhů vzniklých z její jízdy v MHD bez platného jízdního dokladu. Proto Ústavní soud nyní nepovažuje za nutné se touto otázkou zabývat. Přesto je žádoucí podotknout, že dítě obvykle nemá vlastní majetek a rodiče vůči němu mají vyživovací povinnost. Tato skutečnost se v dané věci odráží i tím, že nastoluje otázku, zda stěžovatelka vůbec zavinila porušení přepravních povinností (viz bod 13 výše). Pokud by soudy zjistily, že k jízdám na černo docházelo v důsledku zanedbávání vyživovací povinnosti ze strany rodičů, a nikoliv vinou dítěte, je namístě, aby aplikovaly § 545 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění platném v době porušení přepravní smlouvy stěžovatelkou, podle kterého není dlužník povinen smluvní pokutu zaplatit, jestliže porušení povinnosti nezavinil.

36. Z výše uvedených důvodů lze uzavřít, že s ohledem na právo stěžovatelky participovat na řízení, které se jí týká, plynoucí z čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 12 Úmluvy o právech dítěte, měl být elektronický platební rozkaz doručen i jí osobně. Takový postup občanský soudní řád připouští, neboť § 50b odst. 4 písm. e) umožňuje doručování i zastoupeným účastníkům, rozhodne-li tak soud.

37. Pokud tedy obvodní soud elektronický platební rozkaz stěžovatelce nedoručil, nelze v žádném případě dovodit, že se stěžovatelka svým nekonáním (tedy tzv. tacitním souhlasem) skutečně práva na veřejné projednání věci ve své přítomnosti vzdala. Vzhledem k právě konstatované nutnosti zapojit stěžovatelku do řízení, které se jí týká, nelze ani dovodit, že toto vzdání se práva dostatečně projevili svým nekonáním její zákonní zástupci. Stěžovatelka naopak vyjádřila svou jasnou vůli nevzdat se práva na veřejné projednání věci odporem podaným dne 6. 2. 2012. Tím, že obvodní soud ve věci vedené u něj pod sp. zn. 35 EC 3048/2010 tento odpor odmítl, dotčený elektronický platební rozkaz považuje stále za vykonatelný a ve věci dosud nenařídil jednání, porušuje práva stěžovatelky na veřejné projednání věci v její přítomnosti podle čl. 38 odst. 2 Listiny a na participaci na řízení, které se jí dotýká, podle čl. 12 odst. 2 Úmluvy o právech dítěte.

38. Tato porušení nenapravit ani městský soud a naopak svým napadeným usnesením pokračoval v porušování práv stěžovatelky. Je proto namístě obě napadená usnesení vydaná v řízení vedeném pod sp. zn. 35 EC 3048/2010 zrušit, neboť porušují práva stěžovatelky vyplývající z čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 12 odst. 2 Úmluvy o právech dítěte.

39. Ústavní soud nicméně zdůrazňuje, že právě uvedený závěr, že mělo být doručováno i stěžovatelce v žádném případě neznamená, že stěžovatelku považuje za schopnou samostatně v předmětném řízení jednat před soudy. Podle Ústavního soudu je nutno činit rozdíl mezi chápáním řízení (nezbytným pro nutnost nezletilé dítě do řízení zapojit) a schopností jednat před soudem samostatně. Schopnost jednat před soudem

samostatně vyžaduje mnohem vyšší nároky na vyspělost osoby než pouhé chápání podstaty řízení. Ústavní soud se tak dále zaměří na otázku ochrany procesních práv nezletilých účastníků řízení, kterým v řízení před obecnými soudy byla i stěžovatelka.

C. Ochrana procesních práv nezletilých účastníků občanskoprávního řízení

40. Jak vyplývá z relevantních ustanovení Úmluvy o právech dítěte a čl. 32 odst. 1 Listiny, děti a mladiství (Úmluva požívá pojem „dítě“, Listina „děti a mladiství“, dále bude pro přehlednost uváděn pouze pojem „dítě“) požívají zvláštní ochrany. Soudy jsou obecně povinny vykládat právní normy ústavně konformním způsobem, tedy i s ohledem na ochranu ústavně chráněných základních práv a svobod účastníků řízení. Jednou z funkcí ústavy České republiky, zvláště ústavní úpravy základních práv a svobod, je její „prozařování“ celým právním řádem. Smysl ústavy spočívá nejen v úpravě základních práv a svobod, jakož i institucionálního mechanismu a procesu utváření legitimních rozhodnutí státu (resp. orgánů veřejné moci), nejen v přímé závaznosti ústavy a v jejím postavení bezprostředního pramene práva, nýbrž i v povinnosti státních orgánů, resp. orgánů veřejné moci, interpretovat a aplikovat právo pohledem ochrany základních práv a svobod (viz např. nález sp. zn. II. ÚS 1355/13 ze dne 26. 11. 2013, bod 11; nález sp. zn. II. ÚS 2537/11 ze dne 9. 10. 2012, bod 16; nález sp. zn. I. ÚS 3304/13 ze dne 19. 2. 2014, bod 67; či nález sp. zn. II. ÚS 3035/12 ze dne 5. 3. 2014, bod 38). Tyto závěry plně platí i pro ta základní práva, která jsou vyjmenována v čl. 41 odst. 1 Listiny [viz např. nález sp. zn. II. ÚS 348/04 ze dne 9. 6. 2005 (N 120/37 SbNU 525); či obecně i nález sp. zn. Pl. ÚS 1/08 ze dne 20. 5. 2008 (N 91/49 SbNU 273; 251/2008 Sb.), bod 114]. Obecné soudy tedy musí příslušná procesní ustanovení vykládat i ve světle ústavního principu zvláštní ochrany dětí.

41. Pro nyní projednávaný případ relevantními zákonnými ustanoveními jsou zejména § 22 a § 23 občanského soudního řádu. Podle § 22 fyzická osoba, která nemůže před soudem jednat samostatně, musí být zastoupena svým zákonným zástupcem nebo opatrovníkem. Podle § 23 vyžadují-li to okolnosti případu, může předseda senátu rozhodnout, že fyzická osoba, která není plně svéprávná, musí být v řízení zastoupena svým zákonným zástupcem nebo opatrovníkem, i když jde o věc, v níž by jinak mohla jednat samostatně. Kdo může jednat před soudem samostatně, upravuje § 20 občanského soudního řádu odkazem na hmotněprávní předpisy (samostatně právně jednat může každý v rozsahu, v jakém je svéprávný).

42. Podle § 30 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, (dále jen „občanský zákoník“) plnou svéprávnost člověk nabývá dovršením osmnáctého roku věku. Podle § 31 občanského zákoníku osoby mladší jsou způsobilé k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jejich věku.

43. Praxe se však, právě s ohledem na ochranu nezletilých dětí, poněkud vzpírá přímým dopadům tohoto konstruktů, podle něhož se procesní způsobilost plně odvozuje od způsobilosti k hmotněprávnímu jednání, jež je předmětem řízení. Dochází k tomu, že se buď postupuje podle § 23 občanského soudního řádu a vydává se usnesení, že nezletilá osoba musí být v řízení zastoupena svým zákonným zástupcem [viz ŠÍNOVÁ, Renata in MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kolektiv. Občanský zákoník. I. svazek. Obecná ustanovení. Leges, 2013, s. 360; a ŠÍNOVÁ, Renata. Procesní způsobilost nezletilých účastníků řízení (s přihlédnutím k právní úpravě svéprávnosti v návrhu nového občanského zákoníku). Právní rozhledy č. 17/2011, s. 616; kde autorka uvádí, že k aplikaci § 23 občanského soudního řádu dochází téměř automaticky], nebo se vztah mezi procesní způsobilostí a hmotněprávní způsobilostí nepovažuje za zcela striktní.

Nejvyšší soud například ve věci týkající se právě jízdy třináctileté dívky na černo uvedl následující (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2005 sp. zn. 20 Cdo 2775/2004):

„Způsobilost k uzavírání smlouvy o přepravě osob, z níž pro cestujícího mimo jiné vyplývá povinnost zaplatit stanovené jízdné, byla u povinné vzhledem k jejímu věku nepochybně dána. I když se její procesní způsobilost od způsobilosti k uzavírání výše zmíněné smlouvy odvíjí, je zároveň s ohledem na uvedený věk nepochybné, že povinná nemohla sama před soudem jednat; soud v nalézacím řízení proto správně jednal s její matkou jako zástupkyní (§ 22 o.s.ř.), aniž by předtím o tom vydal rozhodnutí (§ 23 o.s.ř.). Doručení platebního rozkazu matce povinné proto vyvolává důsledky s řádným doručením písemnosti spojené.“

44. Ústavní soud se ztotožňuje s důvody, na kterých se tato praxe zakládá. Soudní řízení je mnohem komplexnější a komplikovanější proces než samotné právní jednání. Existuje zásadní rozdíl mezi chápáním toho, že využívání městské hromadné dopravy není bezplatné a každý, kdo nastoupí do autobusu či jiného prostředku MHD, musí mít platný jízdní doklad, a plným chápáním soudního řízení, byť by jeho předmětem byla právě otázka sankce za nezaplacení jízdného v MHD. Procesní způsobilostí je způsobilost vykonávat v řízení práva a povinnosti účastníka řízení, čili například podávat podání (žaloba, důkazní návrhy), nahlížet do spisů, klást otázky svědkům apod. Nelze tedy bez dalšího předpokládat, že pokud nezletilé dítě má hmotněprávní způsobilost k danému jednání, má také plnou procesní způsobilost v řízení, jehož předmětem je dané jednání.

45. Z těchto důvodů se Ústavní soud domnívá, že **v případě nezletilých dětí by pravidlem měl být závěr, že tyto nemají plnou procesní způsobilost ve smyslu § 20 odst. 1 občanského soudního řádu, přičemž opačný závěr lze přijmout pouze v konkrétních zcela výjimečných situacích a vždy je nutno jej řádně odůvodnit. Zohlednit je přitom třeba zejména individuální rozumovou a volní vyspělost konkrétního dítěte, neboť je to individuální hledisko, které je podstatné** (viz ŠÍNOVÁ, Renata in MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kolektiv. Občanský zákoník. I. svazek. Obecná ustanovení. Leges, 2013, s. 357). To na straně soudu nutně předpokládá znalost bližších informací o konkrétním nezletilém účastníkovi řízení.

46. Uvedený závěr je i v souladu s čl. 3 Úmluvy o právech dítěte, který v odstavci 1 stanoví, že nejlepší zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, a v odstavci 2 se státy zavazují zajistit dítěti takovou ochranu a péči, jaká je nezbytná pro jeho blaho. Dítě tedy musí požívat ochrany i v rámci soudního řízení a nelze jej považovat za účastníka řízení plně srovnatelného s dospělým. Situace, kdy by dítě bylo s odkazem na § 20 občanského soudního řádu považováno za plnoprávního účastníka řízení, by vedla k odepření jakékoli zvláštní ochrany.

47. Může se zdát, že existuje určité pnutí mezi ochranou dítěte a jeho zapojením do soudního řízení. Tento rozpor je však pouze zdánlivý. Jak vysvětlil Výbor pro práva dítěte, tyto principy jsou komplementární. Čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte nemůže být správně aplikován, pokud není respektován čl. 12 a dítě není v řízení slyšeno [viz odst. 74 Obecného komentáře Výboru pro práva dítěte č. 12 ze dne 20. 7. 2009 o právu dítěte být slyšeno (General comment No. 12 on the right of the child to be heard), CRC/C/GC/12].

48. Lze tedy shrnout, že **z pohledu ústavních práv nezletilých dětí je nutno zajistit, aby v soudním řízení, jehož jsou účastníky, požívaly dostatečné ochrany, která je zpravidla, není-li zde konflikt zájmů, zaručena jejich zastoupením zákonným zástupcem. Zároveň však musí být děti od jisté věkové hranice (která, jak vyplývá z nynějšího případu, nemůže být vyšší než 16 let) do řízení zapojeny a**

soudy nemohou komunikovat pouze s jejich zákonným zástupcem nebo opatrovníkem. Ať již se zapojení zákonných zástupců dětí bude dít postupem podle § 22, nebo § 23 občanského soudního řádu, je třeba, aby soud doručoval i takto zastoupenému nezletilému účastníkovi, aby tento mohl vykonávat své právo participovat na řízení, které se jej dotýká. Při použití § 23 občanský soudní řád doručování i nezletilému explicitně přikazuje [§ 50b odst. 4 písm. b)]. V případě postupu podle § 22 je nutno využít oprávnění v § 50b odst. 4 písm. e) občanského soudního řádu. Proto pokud je vydán platební rozkaz vůči šestnáctiletému účastníkovi řízení, je nutno jej doručovat jak samotnému účastníkovi řízení, tak jeho zákonným zástupcům.

49. Ústavní soud si je vědom, že při použití § 22 nebo § 23 občanského soudního řádu může vzniknout problém s akceptací podání podaných samotnými nezletilými osobami (poté, co soud rozhodne o tom, že dítě musí být zastoupeno, ať již za aplikace § 22, nebo § 23 občanského soudního řádu). Avšak jak vyplývá z judikatury Ústavního soudu, **podání učiněné nezletilým účastníkem řízení, který nemá procesní způsobilost v plném rozsahu, není možno jednoduše ignorovat, ale musí být posouzeno prizmatem nejlepšího zájmu dítěte** [viz nález sp. zn. I. ÚS 3304/13 ze dne 19. 2. 2014, bod 68; srovnej také nález sp. zn. III. ÚS 125/98 ze dne 24. 9. 1998 (N 105/12 SbNU 87), kde Ústavní soud připustil ústavní stížnost podanou nezletilými osobami, a přesto jim pro řízení před Ústavním soudem ustanovil opatrovníka; či usnesení sp. zn. I. ÚS 974/08 ze dne 12. 6. 2008, kde postupoval obdobně, byť nakonec k ustanovení opatrovníka nedošlo, to však pouze z důvodu, že ve věci žádné další procesní úkony činěny nebyly a stížnost byla posouzena jako zjevně neopodstatněná].

50. Nutnost zohlednit vůli dítěte dokládá i nynější nález. Ústavní soud výše dovedl (bod 37), že stěžovatelce bylo nutno doručit platební rozkaz, a pokud se tak nestalo a nebylo jí vůbec umožněno se k němu vyjádřit, nemohli se za ni její zákonní zástupci svou nečinností vzdát jejího práva na veřejné projednání věci v její přítomnosti. **Jinými slovy není relevantní pouze vůle zákonných zástupců, ale i vůle dítěte, kterou nelze zcela pominout.** Projevenou vůli dítěte je nutno posoudit s ohledem na jeho nejlepší zájem. Stěžovatelka měla právo podat odpor se všemi důsledky s tímto úkonem spojenými (včetně automatického zrušení elektronického platebního rozkazu).

51. Zbývá ještě posoudit, zda náležitá ochrana dětí si vyžaduje zastoupení oběma rodiči, nebo pouze jedním. Čili zda elektronický platební rozkaz měl být doručován oběma rodičům.

D. Údajná absence doručení matce stěžovatelky (řízení pod sp. zn. 35 EC 863/2010)

52. Obecné soudy dospěly k závěru, že pro účinnost doručení platebního rozkazu postačuje doručení pouze jednomu z rodičů. Ústavní soud není nadán pravomocí vykládat podústavní právo (viz např. nález sp. zn. II. ÚS 2876/12 ze dne 13. 11. 2013). Jak vyplývá z jeho ustálené judikatury, může v tomto ohledu zasáhnout pouze tehdy, pokud jde o výklad obecných soudů, který v důsledku vede k porušení ústavně zaručených základních práv. Tím může být i výklad zákona, který není v souladu s ústavně zaručeným právem stěžovatelky na zvláštní ochranu podle čl. 32 odst. 1 Listiny a Úmluvy o právech dítěte (tzv. ústavně konformní výklad; viz bod 40 výše).

53. Ústavní soud předesílá, že jeho úkolem není posuzovat v abstraktní rovině, zda obecně postačuje doručení pouze jednomu rodiči. Ústavní soud rozhoduje o namítaném porušení ústavních práv konkrétní stěžovatelky, a proto musí vycházet ze skutkových okolností daného případu.

54. V tomto ohledu Ústavní soud nemůže opomenout velmi specifické postavení stěžovatelky, která byla pouze v péči matky, a otec, ačkoliv nebyl nijak v rodičovské odpovědnosti omezen, o dceru nejevila zájem a nebyl s ní nijak ve styku. Vztah matky a stěžovatelky byl rovněž problematický v tom směru, že matka stěžovatelku nedostatečně finančně zabezpečovala a té poté nezbývalo než využívat MHD bez platné jízdenky pro jízdy do školy a podobně. Navíc v době vydávání platebních rozkazů již byla matka vážně nemocná a krátce poté zemřela.

55. Ze skutkových okolností případu je tak zřejmé, že otec své rodičovské povinnosti neplnil a zájmy stěžovatelky nechránil. Byla to matka, která se starala o záležitosti stěžovatelky, byť také ne zcela dostatečně. Tyto skutečnosti sice nebyly obvodnímu soudu při vydání platebního rozkazu známy, bylo mu však známo, že bydliště stěžovatelky je shodné pouze s bydlištěm matky.

56. V situaci, kdy z příslušných výpisů z evidence obyvatel soud zjistí, že nezletilá účastnice řízení má bydliště shodné pouze s jedním rodičem, musí soud postupovat s ohledem na ústavní požadavek zvláštní ochrany dětí a mladistvých obezřetně. Lze totiž předpokládat, že to je právě tento rodič, který se primárně stará o všechny záležitosti dítěte, a tedy také o ochranu jeho práv. Proto soud, nemá-li jiné konkrétní poznatky o situaci v dané rodině, nesmí opomenout doručovat tomu zákonnému zástupci, který s nezletilým sdílí bydliště. Pouze platné doručení tomuto zákonnému zástupci může způsobit účinky s doručením spojené.

57. Proto pokud by Obvodní soud pro Prahu 5 v řízení pod sp. zn. 35 EC 863/2010 platební rozkaz nedoručil matce stěžovatelky, ale pouze otci stěžovatelky, nedostál by své povinnosti vykládat procesní předpisy s ohledem na základní právo nezletilé stěžovatelky na zvláštní ochranu.

58. Obvodní soud však takto postupoval a platební rozkaz doručoval i matce stěžovatelky. Podle stěžovatelky však toto doručení nebylo platné, neboť tehdy již vážně nemocná matka zásilku nepřevzala (tu převzala stěžovatelka) a nikdy si ji nepřečetla. Posouzení, zda bylo matce stěžovatelky platně doručeno, je tak zcela zásadní pro vyřešení otázky, zda elektronický platební rozkaz v tomto řízení vydaný je vykonatelný, či nikoliv.

59. Obvodní soud se však touto otázkou v napadeném usnesení vůbec nezabýval. Městský soud tuto otázku považoval za irelevantní, neboť měl za to, že dostatečné bylo již doručení samotné stěžovatelce. Avšak jak vyplývá z výše uvedeného, jde naopak o otázku pro rozhodnutí ve věci zcela zásadní, neboť odpověď na ni přímo určuje, zda elektronický platební rozkaz byl řádně doručen všem potřebným osobám, nikoliv alespoň jedné či některým z nich, a mohl se stát vykonatelným.

60. Podle ustálené judikatury Ústavního soudu jedním z aspektů práva na spravedlivý proces je povinnost soudů a ostatních veřejných orgánů svá rozhodnutí řádně odůvodnit [viz například nálezy sp. zn. I. ÚS 2771/10 ze dne 5. 5. 2011 (N 86/61 SbNU 337); či nálezy sp. zn. I. ÚS 1368/11 ze dne 24. 4. 2012 (N 87/65 SbNU 181), bod 18; a řada dalších]. Tato povinnost neznamená, že soudy musí dát podrobnou odpověď na každý argument účastníka řízení. Je nutno zohlednit zejména relevanci daného argumentu pro řízení a jeho možnost ovlivnit výsledek (viz také judikatura Evropského soudu pro lidská práva – např. rozsudek ve věci *Luka proti Rumunsku* ze dne 21. 7. 2009 č. 34197/02, § 56). Avšak v žádném případě nelze ignorovat argument, který je pro výsledek řízení naprosto klíčový. Tato situace nastala v nyní posuzovaném případě.

61. Pokud obecné soudy v napadených usneseních nijak stěžovatelce neodpověděly na argument, že elektronický platební rozkaz nebyl její matce řádně doručen, či jej považovaly za irelevantní a nevypořádaly se s ním, jedná se o nedostatečně odůvodněné

rozhodnutí ve smyslu právě uvedené judikatury, které má v kontextu tohoto případu dopad na další základní práva stěžovatelky uvedená výše, jako je právo na veřejné projednání věci v její přítomnosti, participaci na řízení, které se jí týká, a právo na zvláštní ochranu.

62. Z těchto důvodů napadená usnesení obvodního a městského soudu porušila práva stěžovatelky na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny, a je nutno přistoupit k jejich zrušení.

63. Bude na obvodním soudu, aby se v novém řízení řádně zabýval argumentem stěžovatelky o tom, že platební příkaz nebyl platně doručen její matce, a aby poté ze svého závěru vyvodil odpovídající důsledky v souladu s tímto nálezem. Pokud se elektronický platební rozkaz nestal z důvodu absence doručení matce stěžovatelky vykonatelným, pak v řízení pod sp. zn. 35 EC 863/2010 dochází k porušování práva stěžovatelky na veřejné projednání věci v její přítomnosti, kterého se svým podáním ze dne 6. 2. 2012 domáhá.

E. Závěr

64. Závěrem se Ústavní soud nemůže nepozastavit nad tím, že obecné soudy dvě fakticky identické situace posoudily naprosto odlišně. V řízení pod sp. zn. 35 EC 3048/2010 dovodily, že stěžovatelka neměla procesní způsobilost, a proto jí nedoručovaly, a v řízení pod sp. zn. 35 EC 863/2010 dovodily, že procesní způsobilost měla (alespoň k takovému závěru dospěl v napadeném usnesení městský soud; důvod, proč obvodní soud dodatečně doručoval elektronický platební rozkaz i stěžovatelce, není ze spisu zřejmý). Přitom v obou případech bylo doručováno v listopadu 2010 a ani jeden ze soudů neměl bližší informace o stěžovatelce. Svou úvahu, zda stěžovatelka je nebo není způsobilá v dané věci před soudem jednat, obecné soudy učinily na základě abstraktní úvahy bez bližšího vztahu k osobě stěžovatelky. Nelze tedy dovodit, že jeden ze soudů k závěru dospěl na základě bližší znalosti rozumové a volní vyspělosti stěžovatelky.

65. Taková nejednotnost judikatury, kdy identické případy jsou posouzeny odlišně, se však jeví být v rozporu se zásadou předvídatelnosti právních aktů a ukazuje na další rozměr problematičnosti praxe rozhodování o procesní způsobilosti nezletilých účastníků civilního řízení. Předvídatelnost práva je přitom, dle ustálené judikatury Ústavního soudu, jedním z požadavků plynoucích z principu právního státu, zakotveného v čl. 1 odst. 1 Ústavy [viz nálezy sp. zn. Pl. ÚS 29/11 ze dne 21. 2. 2012 (N 34/64 SbNU 361; 147/2012 Sb.), body 31, 39, 67 a odkazy tam uvedené]. I z tohoto důvodu by obecné soudy měly v těchto otázkách postupovat konzistentně. Sjednocování judikatury však obecně není úlohou Ústavního soudu, ta přísluší Nejvyššímu soudu.

66. Ze všech těchto důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl. Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 sp. zn. 35 EC 3048/2010 a usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. 11 Co 476/2013 Ústavní soud zrušil, neboť jimi bylo nepřipustně zasaženo do ústavně zaručených práv stěžovatelky podle čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 12 odst. 2 Úmluvy o právech dítěte tím, že jí nebylo umožněno se řízení účastnit a nebylo jí v něm doručováno (výroky I a III). S ohledem na povahu shledaného porušení a na právní jistotu Ústavní soud dále deklaroval, že elektronický platební rozkaz Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 10. 11. 2010 č. j. 35 EC 3048/2010-25 byl zrušen odporem stěžovatelky podaným dne 6. 2. 2012 (výrok IV). Z toho pak vyplývá, že v daném případě v řízení před obvodním soudem dochází k nečinnosti, pročež podle § 82 odst. 3 písm. b) zákona o Ústavním

soudu Ústavní soud též zakázal Obvodnímu soudu pro Prahu 5 pokračovat svou nečinností v řízení vedeném pod sp. zn. 35 EC 3048/2010 spočívající v nenařízení jednání poté, co byl v důsledku stěžovatelkou podaného odporu elektronický platební rozkaz zrušen, v porušování ústavně zaručeného práva stěžovatelky dle čl. 38 odst. 2 (výrok V).

67. Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 sp. zn. 35 EC 863/2010 a usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. 35 Co 485/2013 byla Ústavním soudem zrušena pro porušení ústavně zaručeného práva stěžovatelky podle § 36 odst. 1 Listiny tím, že tato usnesení nebyla dostatečně odůvodněna, neboť se zcela nevypořádala s klíčovou stěžovatelčinou argumentací o absenci řádného doručení elektronického platebního rozkazu její matce (výroky II a III). V případě tohoto řízení Ústavní soud již nepřistoupil k dalším výrokům ohledně zrušení elektronického platebního rozkazu odporem stěžovatelky a ohledně nečinnosti obvodního soudu v daném řízení. Obecné soudy zde totiž teprve budou muset posoudit otázku platného doručení platebního rozkazu matce stěžovatelky a z toho následně vyvodit odpovídající závěr o vykonatelnosti elektronického platebního rozkazu v tom řízení vydaného.

68. Při novém posouzení věci vedené pod sp. zn. 35 EC 3048/2010 musí obecné soudy vzít v potaz též závaznou judikaturu Ústavního soudu týkající se nákladů řízení v případě tzv. „formulářových žalob“ [viz např. nález sp. zn. I. ÚS 3923/11 ze dne 29. 3. 2012 (N 68/64 SbNU 767) a nález sp. zn. Pl. ÚS 25/12 ze dne 17. 4. 2013 (116/2013 Sb.)]. Obecné soudy by také měly zvážit otázku odpovědnosti stěžovatelky za smluvní pokutu (viz bod 35 výše). Jak dokládá stěžovatelka, Obvodní soud pro Prahu 5 v jednom řízení proti ní dospěl k závěru, že porušení přepravních povinností nezavinila, neboť k porušení přepravních povinností docházelo důsledkem zanedbávání rodičovských povinností ze strany matky (rozsudek č. j. 35 EC 3868/2010-98 ze dne 2. 4. 2013).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 4. prosince 2014

Kateřina Šimáčková
předsedkyně senátu